

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMUS

2022-07- 28 Nr. 4D-2022/1-206
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2022 vasario 18 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Marijampolės pataisos namų (toliau vadinama ir – Marijampolės PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai nepateikus atsakymų į kreipimusis ir netinkamai išnagrinėjus Pareiškėjo skundą.

2. Skunde rašoma:

2.1. „2021-10-04 d. kreipiausi su prašymu Nr. 352 į Marijampolės PN direktorių, dėl sudarymo man galimybės dirbti pataisos namuose [...]. Mano prašymas buvo užregistruotas 2-ojo būrio resocializacijos skyriaus prašymų ir skundų žurnale. Į mano pateiktą prašymą 2021-10-04 dėl darbo ir nėra atsakyta bei mano rašytas prašymas kažkur dingio.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Man pataisos namų Resocializacijos skyriaus viršininkas atsisakė išduoti mano užregistruoto prašymo įrašą žurnale. Mano prašymai yra nepriimami dėl išdavimo kopijos žurnalo“.

2.3. „2022-11-22 kreipiausi su skundu į Kalėjimų departamentą, kad Marijampolės PN neatsako į pateiktus mano prašymus, kurie yra užregistruoti 2-ojo būrio Resocializacijos skyriaus prašymų ir skundų žurnale. Tai yra 2021-10-04 prašymo Nr. 352; 2021-10-12 prašymo Nr. 394, 2021-10-18 prašymų Nr. 401, 402.“

2.4. „Kalėjimų departamentas persiuntė mano skundą nagrinėti Marijampolės PN administracijai ir pateikė man atsakymą 2021-12-02 Nr. 20/07-3553 jog mano minėtų prašymų nėra ir nebuvo paduota ir užregistruota.“

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2021 m. vasario 22 d. raštu Nr. 4D-2022/1-206/3D-416 kreipėsi į Marijampolės PN prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

Marijampolės PN 2022 m. kovo 14 d. raštu Nr. 1S-2096 Seimo kontrolierę informavo, kad:

4.1. „Marijampolės PN nebuvo gautas Pareiškėjo 2021-10-04 prašymas“;

4.2. „Marijampolės PN buvo gautas Pareiškėjo 2021-11-22 skundas persiustas iš Kalėjimų departamento (pridedama). Pareiškėjui į minėtą skundą Marijampolės PN buvo atsakyta 2021-12-02 (pridedama).“

4.3. „Marijampolės PN nėra gavę Pareiškėjo kreipimusi dėl prašymų/skundų registracijos žurnalo, kuriame registruoti kreipimaisi, bei nėra gauta prašymų dėl darbo skyrimo.“

Prie rašto pridėta: 2021-11-30 Kalėjų departamento raštas Nr. 2S-4164 „Dėl skundo persiuntimo“, Pareiškėjo 2021-11-22 skundas, Marijampolės PN 2021-12-02 atsakymas Nr. 20/07-3553 Pareiškėjui „Dėl skundų nagrinėjimo“, 2022-05-02 (reg. Nr. 1D-919) Marijampolės PN administracijos pateiktos Marijampolės PN I-ojo resocializacijos skyriaus būrio Nr. 2 „Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų apskaitos žurnalo“ kopijos.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinamas ir BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui. [...]“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ):

- 3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 12) subsidarumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu; 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nuroydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama ir – Taisyklės), patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, nustatyta:

„42. Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas.[...].

[...].

45. Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį:

45.1. Į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiu klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti;

45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma Viešojo administravimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.

45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma.“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011)“;

„IV.3. *Objektyvumo principas*. 24 punktas – „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pažymėjęs, kad laikantis objektyvumo principo viešojo administravimo subjekto sprendimai turi atitikti tikrąsias faktines aplinkybes, kurios nustatomos išaiškinus visas aplinkybes, turinčias reikšmės priimant sprendimą ir kritiškai, nešališkai vertinant įrodymus (šiais aspektais žr. 2010 m. lapkričio 26 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A756-1486/2010, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 20, 2010; 2014 m. balandžio 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A662-1010/2014). Įstatymo viršenybės ir objektyvumo principai lemia viešojo administravimo subjekto pareigą priimant sprendimus veikti pagal teisės aktuose jiems nustatytas teises ir pareigas, bei savo sprendimą pagrįsti tokiu būdu, jog nekiltų abejonių dėl šio sprendimo rezultato (2015 m. rugsėjo 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2494-438/2015).“

Tyrimo išvados

9. Skunde Pareiškėjas rašo, kad 2021-10-04 kreipėsi į Marijampolės PN administraciją su prašymu dėl galimybės įsidarbinti. Jo prašymas buvo užregistruotas Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų apskaitos žurnale (toliau vadinamas ir - Žurnalas), tačiau atsakymo į savo kreipimąsi taip ir nesulaukė.

10. Seimo kontrolierei pateiktuose dokumentuose nurodyta, kad Pareiškėjas 2021-11-22 skundu kreipėsi į Kalėjimų departamentą prie Teisingumo ministerijos (toliau vadinamas ir - KD), dėl to, kad Marijampolės PN jis pateikė prašymus 2021-10-04 Nr. 352, 2021-10-12 Nr. 394, 2021-10-18 Nr. 401 ir Nr. 402, kurie buvo užregistruoti Žurnale, o atsakymų į juos taip ir negavo. KD Pareiškėjo skundą persiuntė nagrinėti ir atsakyti pagal kompetenciją Marijampolės PN. Marijampolės PN į persiūtą iš KD Pareiškėjo skundą pateikė 2021-12-02 atsakymą Nr. 20/07-3553.

11. Marijampolės PN, kaip viešojo administravimo subjektas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (šios pažymos 8 punktas).

Pagal Taisyklėse nustatytą teisinį reglamentavimą, į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį. (7 šios pažymos punktas).

12. Iš Seimo kontrolieri pateiktos medžiagos (Žurnalo kopijų) nustatyta, kad Marijampolės PN gavo ir buvo užregistruoti keturi Pareiškėjo prašymai: 2021-10-04 Nr. 352, 2021-10-12 Nr. 394, 2021-10-18 Nr. 401 ir Nr. 402. Iš pateiktos informacijos darytina išvada, kad Pareiškėjo prašymus Marijampolės PN administracija gavo ir užregistravo, tačiau atsakymai į prašymus nebuvo pateikti.

13. Marijampolės PN į persiūtą iš KD Pareiškėjo skundą pateikė atsakymą, kuriame nurodė teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias prašymų ir skundų nagrinėjimo tvarką, taip pat, kad Marijampolės PN nėra gauta ir užregistruota Pareiškėjo 2021-10-04, 2021-10-21 ir 2021-10-18 kreipimūsi.

Marijampolės PN pareigūnai savo veikloje, be kitų principų, turi laikytis ir gero administravimo principo. Seimo kontrolierė atkreipia pareigūnų dėmesį į tai, kad asmenims, atliekantiems laisvės atėmimo bausmę, tampa ypatingai svarbu, kad pareigūnai, esantys greta ir padedantys siekti bausmės vykdymo tikslų, veiktų pagal gero administravimo principą – *padėti spręsti kylančias problemas, elgtųsi rūpestingai, siektų, kad kilę ginčai būtų sprendžiami ir prašymai nagrinėjami objektyviai*.

LVAT savo praktikoje yra pasisakęs, kad įstatymo viršenybės ir objektyvumo principai lemia viešojo administravimo subjekto pareigą priimant sprendimus veikti pagal teisės aktuose jiems nustatytas teises ir pareigas bei savo sprendimą pagrįsti tokiu būdu, jog nekiltų abejonų dėl šio sprendimo rezultato.

Apibendrinant, Seimo kontrolierė vertina, kad Marijampolės PN atsakymas nėra objektyvus, sprendimas pagrįstas tik išvardintomis bendro pobūdžio teisės aktų nuostatomis. Marijampolės PN pareigūnai, pateikdami formalų atsakymą Pareiškėjui, net nevertino Žurnalo duomenų, kuriame aiškiai matyti gauti ir užregistruoti Pareiškėjo prašymai. Pareiškėjui pateiktas atsakymas nėra objektyvus, nesiderina su gero administravimo principu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Pareiškėjo skundas dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų nepateikiant atsakymų į Pareiškėjo prašymus bei netinkamai išnagrinėjus Pareiškėjo skundą, yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundą dėl Marijampolės PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), nepateikus atsakymų į kreipimūsi ir netinkamai išnagrinėjus Pareiškėjo 2021-11-22 skundą, pripažinti **pagrįstu**.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 15 ir 17 punktais, Seimo kontrolierė **Marijampolės pataisos namų direktoriui** rekomenduoja:

15.1. atlikti tarnybinį patikrinimą, kad būtų išsiaiškinti atsakingi pareigūnai bei priežastys, dėl kurių teisės aktų nustatyta tvarka nebuvo atsakyta į Pareiškėjo kreipimuisi (2021-10-04 Nr. 352, 2021-10-12 Nr. 394, 2021-10-18 Nr. 401 ir Nr. 402) bei neobjektyviai išnagrinėtas Pareiškėjo 2021-11-22 skundas;

15.2. išnagrinėti ir pateikti atsakymus Pareiškėjui į jo 2021-10-04 Nr. 352, 2021-10-12 Nr. 394, 2021-10-18 Nr. 401 ir Nr. 402 kreipimuisi;

15.3. imtis priemonių, kad ateityje atsakymai į nuteistųjų kreipimuisi būtų teikiami teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais, o skundai nagrinėjami objektyviai, įvertinant visas su skundo esme susijusias aplinkybes, laikantis gero administravimo principo.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierę Eriką Leonaitę pavaduojanti
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė